

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ ЗА ПАМЕТНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА И ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИТЕ МЕСТА
BULGARIAN NATIONAL COMMITTEE
COMITÉ NATIONAL BULGARE
БЪЛГАРСКИ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ

20 юли 2015 г.

Изх. № 20

До:

г-жа Цецка Цачева
Председател на
43 Народно събрание на
Република България

Копие до:

г-н Константин Пенчев
Национален омбудсман на
Република България

г-н Вежди Рашидов
Министър на културата на
Република България

СТАНОВИЩЕ

на

**Българския национален комитет на
Международния съвет за паметниците на културата и забележителните места
(ИКОМОС)**

Относно: *Законопроект за изменение и допълнение на Закона за културното наследство (сигн. 554-01-128/08.07.2015 г.)*

Уважаема госпожо Председател на Народното събрание,

Българският национален комитет на Международния съвет за паметниците на културата и забележителните места (БНК на ИКОМОС) изразява своята убеденост в необходимостта от промени в националното законодателство, засягащо управлението на културното наследство и готовността си за предоставяне на експертна помощ при актуализиране на нормативната рамка.

Със съжаление установяваме, че с публикуването на настоящия Законопроект за изменение и допълнение на Закона за културното наследство (554-01-128/08.07.2015) се

утвърждава трайна тенденция за предприемане на законодателни инициативи, осъществявани при липса на ясна национална визия и стратегия за опазване на културното наследство на България и при целенасочено пренебрегване на експертното начало в процеса на управление на наследството. Тенденцията се потвърждава от обстоятелството, че Министерският съвет е подготвил за внасяне в Народното събрание и друг Законопроект за изменение и допълнение на същия закон (заседание на МС от 15 юли 2015).

БНК на ИКОМОС изразява своята дълбока загриженост по следните процедурни и съдържателни аспекти, чието разглеждане изисква експертна намеса:

Процедурни аспекти

(1) Публикуваният на страницата на Народното събрание Законопроект (НС, 554-01-128) не е предварително предоставен за обществено обсъждане съгласно изискванията на Закона за нормативните актове (чл. 26, ал. 1 и 2); не е спазена добрата управленска практика за сътрудничество с гражданските организации, изрично регламентирана в Закона за културното наследство (чл. 11, ал. 2). Това поставя под съмнение зачитането на принципите на обосноваемост, стабилност, откритост и съгласуваност.

(2) Едновременното съществуване на два различни законопроекта за един и същ закон – единият вече разискван в парламентарните комисии на Народното събрание, а другият все още чакащ разпределението си към тях, създава усещането за законотворческа несъгласуваност.

Съдържателни аспекти

Анализът на предложенията, залегнали в законопроекта, предизвиква сериозни съмнения относно положителния ефект от предлаганите промени, засягащи следните принципни постановки:

1. Децентрализацията в управлението на културното наследство

БНК на ИКОМОС счита, че децентрализацията в управлението на културното наследство е безспорно необходима, но при ясна концепция за ролята на всяко управленско ниво и механизмите на взаимодействие между отделните нива. Значимостта на националното ниво не бива да се пренебрегва – това е установена практика навсякъде по света, гарантираща осъществяването на контрол методическо ръководство по спазването на международно установените правни норми. Протичащата в страната практика поставя в рисковата ситуация редица паметници и доказва несъстоятелността на подходи, пренебрегващи ролята на националното ниво. На общинско ниво в България се наблюдава разминаване между възложените по Закона за културното наследство компетенции и възможностите за реализацията им. Проблемите на органите на местното самоуправление се задълбочават и от задължението им да осигуряват финансиране на дейностите по опазване на културното наследство. Много по-добро решение е, когато компетентният централен орган има постоянни регионални звена, които изпълняват функциите, свързани с опазване на недвижимото културно наследство в региона. Счита се също, че е необходимо да се анализират възможностите за деконцентрация на дейностите по управление на наследството, а не съсредоточаването в една административна структура.

2. Осигуряването на необходимия експертен капацитет

Основателна е констатацията за недостатъчния капацитет на НИИКН, но това изисква значителни и постоянни усилия за увеличаването му. За съжаление предлаганите промени са по-скоро предпоставка за унищожаване на наличния експертен потенциал, а не за надграждане върху него. БНК на ИКОМОС счита за рисков начинание с непредвидими последици отсъствието на предварителен анализ на професионалния

капацитет на служителите в общинските администрации, които ще бъдат натоварени с издаването на становища за инвестиционни проекти, свързани с културното наследство.

3. *Осигуряването на ефективно и прозрачно работеща система с ясно разпределение на отговорностите.*

За да се избегнат евентуални нарушения и конфликт на интереси, в редица страни административно-контролните функции са разделени от експертните правомощия. Специализираната институция трябва да се ангажира с изготвяне на предложения и становища и предоставянето им за резолюция към по-висш орган - министър или друг орган на изпълнителната власт.

Предлаганото в законопроекта въвеждане на принципа на „мълчаливото съгласие“ се обосновава с мотиви за предотвратяване на бездействие и възможности за корупция. БНК на ИКОМОС счита, че с оглед на предотвратяване на сериозни рискове от недобросъвестно прилагане на принципа е необходимо законодателят да предвиди допълнителна защитна норма, съгласно която административният орган да има възможност да спре с мотивирана заповед административен акт, издаден на принципа на мълчаливото съгласие, ако последният води до съществено нарушение на Закона за културното наследство.

БНК на ИКОМОС предлага:

1. Широк обществен форум за изработване на национална визия и концепция при участие на специализирани държавни и управленски институции и граждански организации;
2. Спешно изграждане на съвременна и непрекъснато обновявана информационна база за състоянието на културните ценности в страната и предприеманите намеси в тях;
3. Функционален анализ на действащата нормативна база и идентифициране на необходими промени в нея;
4. Актуализация и синхронизиране на нормативните документи, инструментите и режимите на опазване на културното наследство;
5. Създаване на постоянно действаща комплексна образователна система по проблемите на опазването на културното наследство.

Българският национален комитет на Международния съвет за паметниците на културата и забележителните места (БНК на ИКОМОС) отстоява позицията, че всяка законодателна инициатива следва да е предмет на широко обсъждане с професионалните организации с оглед защитата на обществения интерес при опазването на културното наследство.

БНК на ИКОМОС изразява готовност за участие в работна група по усъвършенстване на предложенията за изменение и допълнение на Закона за културното наследство.

БГ/ЕД

доц. д-р арх. Елена Димитрова
Зам. председател на БНК на ИКОМОС
(съгласно Пълномощно от 06.06.2014г.)